

Lisa Enarsson
Planhandläggare
Telefon 08-508 28 982, 076-122 89 82
lisa.enarsson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö och hälsoskyddsnämnden

**PROGRAM FÖR KV. SPELBOMSKAN 16 MM,
TILLBYGGNAD AV STOCKHOLMS STADSBIBLIOTEK I
STADSDELEN VASASTADEN
REMISS FRÅN STADSBYGGNADSKONTORET S-DP 2007-03674-54**

Förslag till beslut

- 1 Tillstyrka programförslaget under förutsättning att planhandlingarna kompletteras med åtgärder för dagvattenhantering och energihushållning i enlighet med detta tjänsteutlåtande.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har inlett programarbete för rubricerad fastighet och upprättat ett program som anger utgångspunkter och mål för planeringen. Planändringen avser tillbyggnad av Stadsbiblioteket på mark som idag består av Spelbomskans torg, tre annexus, Observatoriekullens nordsluttning samt Gyldeängatan.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan, enligt 6 kap. 11§ Miljöbalken. Beslutet grundar sig på kulturhistoriska skäl samt risk för påverkan på grundvattnet i Stockholmsåsen.

I programförslaget ingår en särskild miljöbedömning. En del av denna utgörs av en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB). De miljöaspekter som beskrivs i den övergripande MKBn är: Kulturmiljö, Stadsbild, Grundvatten, Vatten och markföroreningar, Naturmiljö och rekreation och Energi. Förvaltningen lämnar endast synpunkter gällande miljöfrågorna i programförslaget. Förvaltningen anser att de miljöfrågor som är aktuella för utbyggnaden finns med i programhandlingarna men bör

kompletteras med ytterligare åtgärder för dagvattenhantering och effektiv energianvändning.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har inlett programarbete för rubricerad fastighet och upprättat ett program som anger utgångspunkter och mål för planeringen. Planändringen avser tillbyggnad av Stadsbiblioteket på mark som idag består av Spelbomskans torg, tre annexhus, Observatoriekullens nordsluttning samt Gyldéngatan. Ärendet har den 14 maj 2007 överlämnats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande senast den 31 augusti 2007.

Stockholms stad genomför en arkitekttävling i två steg för tillbyggnaden. Det första steget är klart och sex finalister har valts ut till tävlingens andra skede. Parallellt med tävlingens andra fas påbörjar staden programarbetet. I november kommer en vinnare att utses och då kommer detaljplanarbetet att starta.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan, enligt 6 kap. 11 § Miljöbalken. Beslutet grundar sig på kulturhistoriska skäl samt risk för påverkan på grundvattnet i Stockholmsåsen.

I programförslaget ingår en särskild miljöbedömning. En del av denna utgörs av en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet är att avgränsa MKBn för detaljplanen samt översiktligt redogöra för miljökonsekvenser av olika alternativa förhållningssätt vid en tillbyggnad. I samrådet vill stadsbyggnadskontoret ha svar på frågan: Är MKBn för programskedet rätt avgränsad och är de utredningar och åtgärder som föreslås till detaljplaneskedet adekvata?

De miljöaspekter som beskrivs i den övergripande MKBn är:

- Kulturmiljö
- Stadsbild
- Grundvatten
- Vatten och markföroreningar
- Naturmiljö och rekreation
- Energi

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen lämnar endast synpunkter gällande miljöfrågorna i programförslaget. De miljöfrågor som är aktuella för utbyggnaden av Stadsbiblioteket finns enligt förvaltningen upptagna i programhandlingarna. De geografiska, sakliga och tidsmässiga avgränsningar som gjorts i den övergripande MKB:n anser förvaltningen vara rimliga. Programhandlingarna bör dock kompletteras med ytterligare åtgärder enligt nedan.

GRUNDVATTEN

Grundvattenbildningen är liten i staden, eftersom stora delar av markytan hårdgjorts. Konsekvenser är sättningsskador i byggnader, kapacitetsproblem för dagvattenhantering vid kraftiga regn, brist på vatten för stadens vegetation och låg omsättningstid av vatten i ytvatten, vilket försämrar vattenkvalitén. För att byggnaden/konstruktionen inte ska minska infiltration av dagvatten i allt för hög grad under drifttiden bör åtgärder för dagvattenhantering genomföras. En möjlig åtgärd är en anläggning för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) och att vatten från byggnadernas hårdgjorda ytor/tak leds till åsen för infiltration, t.ex. genom taklutning mot åsen. Att täcka de hårdgjorda ytorna med vegetation är ytterligare en åtgärd som fördröjer och minskar mängden störtregn som når dagvattenledningar, vilket minskar mängden vatten som behöver renas. I MKB berörs främst grundvattenproblematiken under själva byggprocessen då grundvattensänkning kan uppstå p.g.a. schaktnings arbete. Programhandlingarna bör kompletteras vad gäller åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) under drifttid.

VATTEN OCH MARKFÖRORENINGAR

Vid Gyldéngsgatans slut har det tidigare funnits en bensinstation vilket innebär att cisterner kan finnas kvar under mark. I Observatorielunden har prover i relativt ytlig jord gett indikationer på att metallföroreningar som koppar, arsenik och bly förekommer (2001). Söder om planområdet har verksamheter såsom färgindustri varit belägna vilka är identifierade i länsstyrelsens databas över förorenade områden. Under april 2007 har markmiljöundersökningar utförts i tre provtagningspunkter. Inget av proverna visade på metallhalter överstigande riktvärden för känslig markanvändning men förhöjda halter av cancerogena PAH påträffades men de understiger riktvärdet för mindre känslig markanvändning. I området planeras inte lekytor så dessa nivåer ser inte förvaltningen som något problem.

I det grundvattenrör som i april placerades ut i norra delen av Observatorielunden har inget grundvatten påträffats. För att kunna kontrollera om en ev. grundvattensänkning förorsakar att markföroreningar frigörs till vattnet bör röret komma ner till grundvattennivån.

Under schaktningsarbete kan markföroreningar påträffas lokalt. En beredskap för hur dessa schaktmassor ska hanteras bör framgå i programhandlingarna.

NATURLIJÖ OCH REKREATION

I Observatorielunden finns en del skyddsvärda arter. Belladonnan är historiskt lokal, vilket innebär att den har observerats på samma plats sedan 1850 till så sent som 2000 i parkens nordvästra del. Det kan finnas risk för att exemplaren förstörs vid utbyggnaden av biblioteket. Dessa bör i så fall flyttas till en annan plats för att säkerställa dess fortlevnad. I MKBn har endast träden berörts i konsekvensanalysen.

ENERGI

I juryns rapport framgår att byggnaden ska utformas med lågt energiutnyttjande och hög självförsörjningsgrad. Det är en mycket viktig åtgärd i arbetet med att minska klimatförändringarna. Miljöförvaltningen har med stort intresse följt projekten med energieffektiva byggnader med minimalt uppvärmningsbehov i Europa och Västra Götalandsregionen. Många av förslagen till utbyggnad av stadsbiblioteket har stora glasytor vilket riskerar att ge en hög energianvändning. Det finns exempel på glashus som är energieffektiva. Utbyggnaden skulle dessutom kunna förses med t.ex. solfångare och solceller. I programhandlingarna saknas ambitionerna om en hög självförsörjningsgrad och energieffektiva lösningar för utbyggnaden. Det berörs i MKBn genom att beskriva att det ur energisynpunkt är en fördel att eftersträva en så kompakt och sammanhållen byggnad som möjligt samt att solavskärmning är viktigt. Förvaltningen instämmer men ytterligare åtgärder krävs för att leva upp till ett lågt energiutnyttjande och hög självförsörjningsgrad. Ett systematiskt arbete för att minska energianvändningen, reducera kylbehov sommartid och behov för uppvärmning vintertid är viktigt i tidiga skeden. Fler möjliga energieffektiva lösningar bör framgå i programhandlingarna och de bör kompletteras med en målsättning för energianvändningen/m².

ÖVRIGT

Planområdet ligger centralt med goda möjligheter att resa dit med kollektivtrafik och cykel. Det är förenligt med Stockholm stads mål om att bygga i kollektivtrafiknära lägen och ge goda förutsättningar för ett hållbart resande. I programhandlingarna beskrivs att cykelparkering idag saknas och måste tillskapas. Det bör framgå antalet cykelparkeringar som planeras. För att uppmuntra cyklister bör parkeringarna vara väl utformade med tak, möjligheter att låsa cykeln och placerade på en synlig plats.

Alla programhandlingar finns på www.stockholm.se/sbk - pågående planprojekt.

Slut

Bilagor

Bilaga 1   Stockholms Stadsbibliotek, Program för detaljplan, DNR 2007-03674-54